

Kontaktiselvitys sairaalan näkökulmasta

**Tuberkuloosiseminaari 27.11.2007
Osastonhoitaja Irene Sipola-Kauppi**

Kontaktiselvityksen periaatteet

- Aloitetaan vasta, kun alustava varmistus värjäys+ potilaalla M. tuberculosis – kanta
- Tavoite:
- Todeta ja löytää aktiiviset TB tapaukset
- Löytää ja hoitaa tartunnanlähde
- Tunnistaa riskiryhmiin kuuluvat, jotka tarvitsevat lääkityksen
- Tunnistaa seurantaa tarvitsevat riskiryhmiin kuuluvat, joita ei voi ehkäisevästi lääkittää

Kontaktiselvitys jatkuu

- Etsitään sekundaaritapauksia
 - Värjäys + hengitysteiden tuberkuloosi
- Etsitään tartunnan lähdettä
 - Lapsen tuberkuloosi
 - HIV-positiivisen henkilön tuberkuloosi
 - Tuberkuloottinen aivokalvontulehdus

Kontaktiselvitys jatkuu

- Perusteellinen haastattelu
- Kartoitus ajalta, jonka potilas ollut oireinen tai diagnoosia edeltävältä 3 kuukaudelta
- Samalla ohjausta ja tietoa tuberkuloosista
 - Pelon vähentäminen ja luottamuksen lisääminen
 - Motivoidaan potilas kertomaan kontaktinsa

Kontaktiselvitys jatkuu

- Kontaktien tiedot lähetetään potilaan ja kontaktien (mikäli asuvat eri paikkakunnilla) asuinkunnan terveyskeskuksen tartuntataudeista vastaavalle lääkärille
- Lisäksi kopiot infektio­lääkärille / hygieniahoitajalle (K-Hks)
- Nopea tiedon välitys, jos epäily tarttuvasta TB:stä kontaktihenkilöllä

Kontaktiselvitys jatkuu

- Kontakti-ilmoitus erityisellä lomakkeella, josta ilmenee menettelytavat ja yhteystiedot
- Ilmoitukseen on liitetty
”Tuberkuloositartunnalle altistumisen aiheuttamat toimenpiteet”
asiatuntijatyöryhmän suositus

Kontaktiselvitys jatkuu

- Tartuntavaarallinen potilas
 - Henkilö, joka sairastaa hengitysteiden tuberkuloosia ja erittää ysköksissään niin paljon tuberkuloosibakteereja, että yskösten värjäys on positiivinen

Kontaktiselvitys jatkuu

- Tutkittavat lähikontaktit
 - Samassa taloudessa asuvat
 - Henkilöt, jotka ovat oleskelleet pitkään ja toistuvasti samassa tilassa selvityksen aiheuttaneen tuberkuloosipotilaan kanssa

Haastateltavat tiedot

- Onko yskää, ysköksiä
- Koska yskä alkanut tai yskän luonne muuttunut
- Missä asuu
- Kenen kanssa
- Perheenjäsenet
- Onko lähikontakteilla altistavia sairauksia
- Onko pieniä lapsia lähikontakteissa
- Onko ollut ”yökylässä” tai onko ollut ”yövieraita”
- Ystävät ja yhteydenpito
- Käykö kotiapu tai kotisairaanhoido
- Onko ollut muissa hoitolaitoksissa hoidettavana
- Käykö töissä, missä
- Onko matkustellut ulkomailla ja milloin

Kontaktiselvityksen haasteita

- Yleensä ei ongelmia
- Päihteiden käyttäjät ja henkilöt, joiden kanssa on kielivaikeuksia lisäävät haasteita
- Haastateltava useampaan kertaan, tarkennettava asioita
- Haastattelijan kuljettava ns. kultaista keskitietä, tehtävä osin salapoliisityötä, paikallisesta kulttuurituntemuksesta on apua eli moniammatillinen tiimi kartoittaa tilanteen parhaiten
- Mielenkiintoista, varsinkin miniepidemiat
- Yhteistyö lääkärin kanssa oleellista

Altistuminen osastolla

- Tyypillinen tilanne: vanhuspotilas epäselvän oireilun vuoksi osastolle
- Hoidetaan usein isossa potilashuoneessa
- Hoidon aikana todetaankin värjäys positiivinen keuhkotuberkuloosi
- Samassa huoneessa hoidettujen potilaiden ja hoitavan henkilökunnan altistus arvioidaan
- Jos potilaat ovat olleet yli 2 vrk samassa huoneessa heille ilmoitetaan riskistä kirjallisesti erillisellä tiedotteella, jos ovat jo kotiutuneet
- Yleensä soimitaan ennen kirjeen lähettämistä epäselvyyksien välttämiseksi
- Lääkäri kirjaa tiedon ja sovitut toimenpiteet keuhkolehdele

Kiitos

